

INTEGRAL UNIVERSITY

(Established Under the Integral University Act 2004 (U.P. Act No. 9 of 2004)
Phone No.: +91(0522) 2890812, 2890730, 3296117, Fax No.: 0522-2890809
Kursi Road, Lucknow-226026 Uttar Pradesh (INDIA)

9th Convocation of Integral University 2017

Integral University held its 9th Convocation on November 3, 2017, coinciding with its Foundation Day. The occasion was celebrated with much fervor and grandeur where **Dr. S. R. Azmi Nadvi, Chancellor**, Integral University and **Prof. S. W. Akhtar, Founder**, Integral University and General Secretary, ICPE, were present along with the **Chief Guest Padma Bhushan Prof. R. B. Singh**, Chancellor, Central Agricultural University, Imphal, Guest of Honour, **Padma Shri Prof. Akhtarul Wasey**, President, Maulana Azad University, Jodhpur, **Padma Shri Prof. M. M. Godbole**, Head, Department of Molecular Medicine, SGPPI, Lucknow, **Prof. Jamal M. Arif**, Vice Chancellor (Acting), Integral University, **Prof. I. A. Khan**, Registrar, Integral University, **Prof. Aquil Ahmad**, Controller of Examinations, Integral University, members of the court, academic council and executive council, other distinguished guests, students and faculty. **Prof. Anis Ansari, Dr. Maulana Kalbe Sadiq, Mr. Allah Raham**, Prof. Ammar Rizvi, and some other dignitaries were also present as special guests of the occasion.

Integral University conferred degree on 2322 students in the ceremony of which there were 55 PhD Degree recipients, 492 Post Graduates, 1323 Under Graduates, and 452 Diploma holders. 43 Gold and 43 Silver medals were awarded to the toppers of the University from various departments.

Prof. S. W. Akhtar, Founder, Integral University and General Secretary, ICPE, welcomed the guests and bestowed his blessings on the successful and meritorious students who received their degrees.

Prof. R. B. Singh, the Chief Guest of the occasion, congratulated the varsity on its 9th Convocation and outstanding achievements. He lauded the efforts of the University and its expansion and mentioned the important role of teachers by stating, "Height of a nation is often judged by the height of its teachers."

Prof. Akhtarul Wasey was conferred the Degree of D.Litt. by Dr. S. R. Azmi, Chancellor, Integral University for his immense contributions in the field of Language and Islamic Studies.

Media Coordinator
Integral University

इंटीग्रल विश्वविद्यालय का 9वाँ दीक्षांत समारोह सम्पन्न

- विभिन्न कोर्सों में 1323 स्नातक, 492 स्नातकोत्तर, 452 डिप्लोमा तथा शोध में कुल 55 छात्र-छात्राओं को डिग्री प्रदान की गयी ।
- 43 छात्र-छात्राएं स्वर्ण पदक से सम्मानित एवं 43 को रजत पदक मिला ।

लखनऊ : 3 नवम्बर, 2017 को इंटीग्रल विश्वविद्यालय में 9वाँ दीक्षांत समारोह सम्पन्न हुआ जिसकी अध्यक्षता विश्वविद्यालय के कुलाधिपति डा० एस० आर० आजमी नदवी द्वारा की गयी। इस अवसर पर मुख्य अतिथि के रूप में पदम भूषण पो० आर० बी० सिंह, कुलाधिपति केन्द्रीय कृषि विश्वविद्यालय, इम्फाल तथा आणविक शिक्षा विभाग के क्षेत्र में पदम श्री प्रो० एम० एम० गोडबोले, पदमश्री प्रो० अखतरूल वासे, मौलाना आजाद यूनीवर्सिटी, जोधपुर, जनाब कल्बे सादिक साहब, जस्टिस अल्लाह रहम के अतिरिक्त विश्वविद्यालय के संस्थापक कुलपति प्रो० एस० डब्लू० अखतर, कार्यवाहक कुलपति प्रोफेसर जमाल मो० आरिफ, कुल सचिव, प्रो० इरफान अली खान, परीक्षा नियंत्रक, प्रो० अकील अहमद तथा विश्वविद्यालय के कोर्ट, कार्यपरिषद, विद्या परिषद के सदस्यगण, प्रबन्ध तंत्र, संकाय सदस्य व हजारों की संख्या में विद्यार्थीगण उपस्थित थे।

विश्वविद्यालय के कार्यवाहक कुलपति प्रो० जमाल मो० आरिफ ने विश्वविद्यालय की वार्षिक रिपोर्ट विस्तार से पेश करते हुए कहा कि विश्वविद्यालय में वर्तमान समय में स्नातक, स्नातकोत्तर तथा पी०एच०डी० सहित 98 से अधिक कोर्स संचालित किए जा रहे हैं तथा वर्तमान में लगभग 9500 विद्यार्थी विभिन्न कोर्सों में शिक्षा ग्रहण कर रहे हैं, जिसमें से 433 विद्यार्थी शोध में शिक्षा प्राप्त कर रहे हैं।

9वें दीक्षांत समारोह के अवसर पर विश्वविद्यालय के संस्थापक कुलपति एवं इस्लामिक काउन्सिल फॉर प्रोडक्टिव एजुकेशन सोसाइटी के महासचिव प्रो० एस० डब्लू० अखतर द्वारा मौलाना अली मियों को याद करते हुए एवं अपने सम्बोधन में सभी उपाधि प्राप्त छात्र-छात्राओं को आशीर्वाद देते हुए कहा कि विश्वविद्यालय का 9वाँ दीक्षांत समारोह "फाउन्डेशन-डे" पर आयोजित किया जा रहा है, यह हम सभी के लिए हर्ष का विषय है। इंटीग्रल विश्वविद्यालय प्रारम्भ में एक मामूली सा इंस्टीट्यूट था और आज उत्तर प्रदेश में इंजीनियरिंग और प्रबंध संकायों के निजी क्षेत्र के संस्थानों में प्रथम स्थान पर है। वर्तमान में संसाधनों से सुसज्जित, अनुसंधान प्रयोगशालाएं, समृद्ध पुस्तकालयों के साथ-साथ उच्च योग्य के संकाय सदस्यों के सहयोग प्राप्त है, जिसका परिणाम है कि मानव संसाधन विकास मंत्रालय के राष्ट्रीय संस्थागत रैंकिंग (एन०आई०आर०एफ०) में इंटीग्रल विश्वविद्यालय की फार्मैसी संकाय, उत्तर प्रदेश में सबसे ऊपर एवं देश में 25वें स्थान पर है।

पदमश्री प्रो.गोडबोले ने अपने सम्बोधन में सभी उपाधि प्राप्त छात्र-छात्राओं को समाज से हमेशा जुड़े रहने की नसीहत देते हुए कहा कि विशेष तौर पर अपने अभिभावक, अध्यापक से जुड़े रहने को कहा कि आज उन्हीं लोगों की वजह से आप इस मुकाम पर पहुँचे हैं।

पदमभूषण सम्मानित प्रो. आर.बी.सिंह ने अपने व्याख्यान में विद्यार्थियों को अपने शिक्षा के बारे में बताते हुए कहा कि आज का युग क्रान्ति युग है चाहे वह साइंस हो या कृषि का हो, आज क्रान्ति का दौर चल रहा है।

प्रो० अखतरूल वासे को विश्वविद्यालय की तरफ से डी० लिट० की उपाधि प्रदान की गयी, जिसको उनके द्वारा अलीगढ़ मुस्लिम विश्वविद्यालय के संस्थापक सर सैयद अहमद साहब को समर्पित किया। अन्त में सभी मान्यगण अतिथियों, शिक्षकों एवं छात्र-छात्राओं को धन्यवाद देते हुए कुलसचिव, प्रो० इरफान अली खान द्वारा समारोह का समापन हुआ।

(मीडिया कोऑर्डिनेटर)
इंटीग्रल विश्वविद्यालय, लखनऊ।

انٹیکرل یونیورسٹی میں جلسہ تقسیم اسناد ۹ کی پروقار تقریب

انٹیکرل یونیورسٹی میں جلسہ تقسیم اسناد کی پروقار تقریب کا انعقاد ہوا جس میں ماہرینِ تعلیم، سائنس داں اور مختلف میدانوں میں ایوارڈ یافتہ شخصیتوں نے حصہ لیا،

تقریب کی صدارت یونیورسٹی کے چانسلر ڈاکٹر سعید الرحمن اعظمی ندوی نے کی جبکہ مہمانِ خصوصی پدم بھوشن ایوارڈ یافتہ، پروفیسر آر۔ پی۔ سنگھ، چانسلر، مرکزی زراعتی یونیورسٹی۔ امفال۔ اور مہمانِ ذی وقار پروفیسر ایم۔ ایم۔ گوڈ بولے۔ پروفیسر۔ ڈپارٹمنٹ آف مالیکولر سائنس۔ ایس۔ جی۔ پی۔ جی۔ آئی۔ لکھنؤ۔ مولانا آزاد یونیورسٹی کے صدر، ڈائریکٹر ڈاکٹر ذاکر حسین انسٹی ٹیوٹ دہلی۔ پروفیسر اختر الواسع کی شرکت اس اعتبار سے بھی اہم تھی کیونکہ انٹیکرل یونیورسٹی نے انہیں ڈی، لٹ کی ڈگری سے نوازا۔ اور اہم شخصیات میں ڈاکٹر کلپ صادق صاحب، ڈاکٹر عمار رضوی، ڈاکٹر انیس انصاری کی شرکت قابلِ ذکر ہے۔

یونیورسٹی کے کارگذار وائس چانسلر پروفیسر جمال عارف نے یونیورسٹی کی تفصیلی سالانہ رپورٹ پیش کی جس میں انہوں نے یونیورسٹی کی موجودہ تعلیمی سرگرمیاں، مستقبل کے عزائم و مقاصد پر تفصیلی رپورٹ پیش کی، خاص طور سے یونیورسٹی نے مختلف شعبوں میں جو کامیابیاں حاصل کی ہیں ان کو سامعین سے روشناس کرایا۔

ایوارڈ یافتہ اور ڈگری حاصل کرنے والے طلباء و اساتذہ کو مبارکباد پیش کرتے ہوئے مفید نصیحتوں اور مشوروں سے نوازا، انہوں نے مختصراً ایک سالانہ خاکہ پیش کیا جو حسب ذیل ہے، گریجویٹ کی تعداد ۱۳۲۲۔ پوسٹ گریجویٹ کی تعداد ۴۹۲، ڈپلومہ کی سند حاصل کرنے والوں کی تعداد ۴۵۲، اور ڈاکٹریٹ کی ڈگری حاصل کرنے والوں کی تعداد ۵۵ تھی۔

طلاتی تمغہ حاصل کرنے والوں کی تعداد ۴۳ جبکہ سلور تمغہ حاصل کرنے والوں کی تعداد ۴۳ رہی۔ انہوں نے طلباء کو سب سے اہم درس درسِ انسانیت کو عملی جامہ پہنانے کی تلقین کی۔

بانی وائس چانسلر انٹیکرل یونیورسٹی پروفیسر سید وسیم اختر نے تمام مہمانوں کا استقبال کرتے ہوئے خاص طور سے پدم بھوشن اور پدم شری ایوارڈ یافتہ مہمانوں کا دل سے شکریہ ادا کیا کہ انہوں نے اپنا قیمتی وقت اس یونیورسٹی کے لئے صرف کیا۔ انہوں نے انٹیکرل یونیورسٹی کے ماضی کے اوراق پلٹتے ہوئے اس کے قیام اور اس کے پس منظر پر روشنی ڈالی، خاص طور سے مولانا علی میں صاحب کی خدمات کو سراہا۔ اپنی جذباتی تقریر میں انہوں نے کہا کہ میں اپنے آپ کو بہت ہی خوش قسمت سمجھتا ہوں کہ اللہ نے مجھے اس اہم کام کے لئے منتخب کیا۔ اسلامک کونسل فار پروڈکٹیو ایجوکیشن کے جنرل سکریٹری کی حیثیت سے میں نے پوری اخلاص کے ساتھ کوششیں کی ہیں اور آئندہ بھی کرتا رہوں گا۔ انہوں نے طلباء کو مبارکباد دیتے ہوئے مختلف نصیحتوں سے نوازا منجملہ ان میں سے یہ بھی تھا جب انہوں بچوں کو مخاطب کرتے ہوئے کہا کہ ایک سبق ضرور یاد رکھنا اور وہ ہے درسِ اخوت، درسِ انسانیت، والدین کی خدمت، اساتذہ کی عزت یہ ایسے اقدار ہیں جو آپ سبھی کو صحیح معنوں میں کامیاب بنائیں گے۔

پدم شری، پروفیسر گوڈ بولے نے اپنے کلیدی خطاب میں طلباء کو مختلف مشورے دئے، انہوں نے کہا کہ آپ لوگ ہمیشہ اپنے آپ کو سماج سے، قوم سے اور ان لوگوں سے جوڑے رکھیے جنہوں نے آپ کو اس مقام تک پہنچایا۔

پدم بھوشن ایوارڈ یافتہ - پروفیسر، آر۔ پی۔ سنگھ نے اپنے تفصیلی بیان میں طلباء کو اپنے تجربات سے روشناس کرایا، ان کی ذمہ داریوں کو یاد دلاتے ہوئے کہا کہ یہ دور سائنس کا دور ہے انقلابات کا دور ہے ہمیں ہر حال میں تعلیم کے تمام میدانوں میں ان سے فائدہ اٹھانا ہے۔

انٹیگرل یونیورسٹی کی جانب سے ڈی۔ لٹ کی ڈگری سے سرفراز پروفیسر اختر الواسع نے وقت کی کم مانگی کا حوالہ دیتے ہوئے بہت مختصر لیکن جامع تقریر میں کہا کہ ہماری اس نسل پر سر سید احمد خان کا بہت احسان ہے آج ہماری شناخت انہیں کی مرہونِ منت ہے۔

انٹیگرل یونیورسٹی کی خدمات، خاص طور سے پروفیسر سید وسیم اختر کی بے پناہ صلاحیتوں اور کوششوں کو سلام کرتے ہوئے انہوں نے کہا کہ آپ اپنے کارواں کو آگے بڑھاتے رہئے، تنقید انہیں پر ہوتی ہے جو کام کرتے ہیں، جو گھر پر بیٹھ کر آرام کرتے ہیں ان کی کوئی بات نہیں کرتا۔

اخیر میں یونیورسٹی کے رجسٹرار پروفیسر عرفان علی خان نے کلماتِ شکر یہ پیش کرتے ہوئے تمام حاضرین کا شکریہ ادا کیا اور جلسہ کے اختتام کا اعلان کیا گیا۔

